

NOTAT

Til: Stortingets Energi- og miljøkomité
Fra: **Sjømat Norge**
Dato: 22. oktober 2019.
Sak: Høring om forslaget til statsbudsjett 2020

Havet har gitt oss arbeid i generasjoner. Et blått taktskifte trykker velferden for framtida.

Norges store utfordring de neste tiårene blir å skape nye arbeidsplasser og øke eksportinntektene. Dette er nødvendig for å opprettholde velferdstilbudet. Denne utfordringen vil kreve betydelige omstillinger, men Norge har også et hav av muligheter.

Allerede i dag er det 58 000 arbeidsplasser tilknyttet sjømatnæringen. Næringen er subsidiefri og bidro med over 20 milliarder i ordinære skatter- og avgifter i 2018. Vi mener at norsk sjømatnæring kan dobles fra dagens årlige verdiskaping på 100 milliarder innen 2030 og femdobles innen 2050. Denne økningen kan skje gjennom bærekraftig vekst i havbruksnæringen. Fisket må skje innenfor fastsatte kvoter, og gjøres tilgjengelig for norsk fiskeindustri. Vi kan og bør stå for mye mer av foredlingen av sjømaten selv og vi kan skape en industri av teknologi- og tjenesteselskaper med verden som marked. Vi kan også skape helt nye næringer innen fôr, helse og bioteknologi basert på økt bearbeiding, høsting av nye arter og dyrking av mikro- og makroalger. Det vil gi svært mange flere arbeidsplasser, økt matproduksjon og store skatteinntekter uten bruk av særskatter.

Sjømatnæringen er svært godt posisjonert til å kunne bidra til å løse Norges viktigste utfordringer. En raskt økende global befolkning har behov for sunn og trygg mat produsert på bærekraftig vis med lave CO₂-avtrykk. Å høste og dyrke mer fra havet samt dreie kostholdet mer mot mat fra havet blir fremsatt som et viktig bidrag til å løse klimautfordringene. I FN-rapporten *The Ocean as a Solution to Climate Change – Five Opportunities for Action*, som nylig ble lagt frem, konkluderer ekspertpanelet at hvis havet disponeres riktig kan en kutte opptil fire milliarder tonn CO₂-utslipp frem til 2030 og 11 milliarder tonn til 2050 sammenlignet med nå. FN-rapporten påpeker at endring av kostholdet fra landbasert til sjøbasert i seg selv kan kutte klimagassutslippene med 3% frem mot 2030.

Norsk sjømatproduksjon er globalt konkurranseutsatt, og stadig flere land satser på økt sjømatproduksjon. Skal vi lykkes med dette, må det til et blått taktskifte – både i næringen og hos myndighetene. Sjømat Norge er glade for at Regjeringen viderefører og vektlegger havstrategien i statsbudsjettet 2020. Riktig innretning på statsbudsjettet avgjørende og for statsbudsjettet 2020 ønsker Sjømat Norge å legge vekt på følgende.

God miljødokumentasjon viktig for å gjøre de rette valgene for å nå FNs bærekraftsmål

I regjeringens budsjettproposisjon er det av flere departementer, bl.a. NFD og KLD, rapportert om oppfølging av FNs bærekraftsmål. Sjømat Norge har utarbeidet et eget strategidokument med ambisiøse mål for å bidra til at FNs bærekraftsmål kan nås. To av disse målene er som følger: *Havbruksnæringen skal innen 2030 redusere sine miljømessige fotavtrykk og Sjømatnæringen skal med særlig fokus på energieffektivisering, reduksjon av fossilt brensel, valg av kjølemedier og valg av fôrråvarer i oppdrett, redusere sitt klima-fotavtrykk pr. tonn sjømat vesentlig innen 2030.*

Skal Norges lykkes med sine forpliktelser i forhold til FNs bærekraftsmål er det helt vesentlig av staten og de ulike næringene samhandler på flere måter. KLD slår fast i proposisjonen at havet er viktig for å oppnå målene om matvaresikkerhet og NFD understreker at norsk havområder er viktige for matvareproduksjon.

På bakgrunn av ovenstående, vil Sjømat Norge særlig peke på to forhold som det er viktig at komiteen bør ha i fokus for all type aktivitet:

- Enhetlig vurdering av fotavtrykk i hele livsløpet til produktet hvor alle miljømessige konsekvenser vurderes. Basert på god dokumentasjon kan en prioritere tiltak for å få størst effekt av endringer.
- Det pågår prosesser i EU for å standardisere metoder for å beregne de miljømessige fotavtrykkene. Sjømat Norge er sterkt engasjert i dette arbeidet, men savner mer engasjement fra norske myndigheter. (Se mer informasjon om dette nederst i notatet)

Kapitaltilgang nødvendig for bærekraftig industrialisering og innovasjon

I budsjettproposisjonen vises det her til behovet for tilgang til kapital som en nødvendig forutsetning for omstilling og kommunikasjon. Sjømat Norge har som målsetning å bidra til en radikal endring i bruken av råvarer som benyttes i fôr til oppdrettsfisk bort fra bruk av vegetabiliske råvarer som egner seg godt som matråvarer til økt høsting av marine arter som i dag ikke brukes. Eksempel på slik alternativer er mesopelagiske arter og plankton som raudåte, men også råvarer basert dyrking av insekter og mikroorganismer som alger, bakterier og sopp. For å kunne oppnå tilstrekkelige volumer gjennom høsting av «nye» marine arter, er det nødvendig med tiltak for å redusere den økonomiske risikoen som ligger i utvikling av nye metoder for fangst og prosessering. Den totale bioproduksjonen i havet pr år er tilnærmet av samme størrelsesorden som på land, men globalt er det bare ca. 2 % av maten som baseres på ressurser fra havet mot 98 % fra land. En høsting av «nye» arter til bruk i fiskefôr vil bidra til en vesentlig reduksjon av miljøfotavtrykket for oppdrettslaks, og en slik høsting med landing og prosessering i Norge, vil også gi nye arbeidsplasser langs kysten. Dette nevnes fordi innretting av statens virkemiddelapparat for finansiering av bærekraftig industrialisering og innovasjon, må også ha sjømatproduksjon i fokus for å kunne realisere målsetningene om økt effektivitet i matproduksjonen og lavere miljømessige fotavtrykk for sjømat.

Grønn skipsfart og Nullutslippsfondet

I statsbudsjettet vises det til Stortingsmeldingen om Grønn skipsfart, og at det er et mål med klimanøytrale fartøy i havbruksnæringen. Sjømat Norge deler regjeringenes ambisjoner, men understreker at dette må være som et ledd i omleggingen av skipsfarten generelt, og ikke rettes særskilt mot havbruksrederiene.

Sjømat Norge er positiv til økt satsing på grønn skipsfart og styrking av Nullutslippsfondet.

Marine grunnkart

Regjeringen foreslår at det i 2020 igangsettes ett treårig pilotprosjekt med utvikling av metode og kartlegging for marine grunnkart i kystsonen. Sjømat Norge mener planene med marine grunnkart er et viktig tiltak for utviklingen av gode kystsoneplaner og for å avdekke områdenes egnethet for sjømatproduksjon.

Støtte til marin opprydning

Rent hav er en forutsetning for en bærekraftig utvikling generelt og sjømatnæringen spesielt. Regjeringen har foreslått løyve på fem millioner kroner til økt innsats mot marin forsøpling. Vi er selvsagt positive til økt innsats for å redusere marin forsøpling og at "Fishing for litter" viderføres. Dette er en stor dugnad hvor alle må bidra. Våre medlemsbedrifter både arrangerer og deltar i strandryddeprosjekter.

Klimatiltak må ikke svekke konkurransekraften og verdiskapingen i Norge

Sjømat Norge er enig i at fiskeflåten får full CO₂-avgift for fiske i nære farvann under forutsetning av at det etableres en god kompensasjonsordning som sikrer at ressursene i havet høstes slik at vi får mest mulig verdiskaping i Norge.

Innføring av en full CO₂-avgift, ensidig i Norge, kan få negative konsekvenser i form av enda mer konsentrerte landinger i en kortere tidsperiode av året, at marginale fiskerier ikke blir utnyttet og økte landinger av norske fangster i utlandet. I tillegg kan det føre til at det blir dyrere for utenlandske båter å bunkre i Norge og at utenlandske landinger i Norge dermed reduseres uten at det bidrar til klimaforbedringer. Sjømat Norge mener derfor at det er helt avgjørende at det innføres en kompensasjonsordning slik at en unngår disse effektene. Vi er derfor fornøyd med at det slås fast at det skal etableres en kompensasjonsordning. Det er avgjørende at kompensasjonsordningen innrettes slik at en får de ønskede effektene og ordningen får tilstrekkelig varighet.

Sjømat Norge dekker hele verdikjeden, fra fjord til bord i norsk sjømatnæring. Medlemmene består av 650 bedrifter med over 14 000 ansatte innen fiskeindustri, havbruk, fôrproduksjon, biomarin industri, teknologi og service.

For mer informasjon kontakt

Geir Ove Ystmark, administrerende direktør, tlf. 48 12 71 55, geir.ove.ystmark@sjomatnorge.no

Aina Valland, direktør samfunnskontakt, tlf. 97145777, aina.valland@sjomatnorge.no

Tilleggsinformasjon om miljødokumentasjon

Det er viktig at de miljømessige konsekvenser av alle typer innsats, produksjon og forbruk kan kvantifiseres. For det første må man dokumentere de fotavtrykk man selv genererer. For det andre trengs det informasjon for å rette innsatsen mot de viktigste tiltakene slik at produksjonen stadig blir mer blir bærekraftig. Vi snakker her om utvikling av standardiserte regler for beregning av miljømessige fotavtrykk på produktnivå dvs standardiserte regler for miljøregnskap på samme måte som man har for økonomi. Innen økonomien er det utenkelig å ikke anvende regnskapsregler for dokumentasjon og for budsjettering og planlegging.

Sjømat Norge peker på dette nå fordi vi har vært aktivt med i Europa-kommisjonens pågående arbeid med å utvikle offentlig regelverk som skal sette krav til at aktørene må beregne de miljømessige fotavtrykkene for sine produkter som markedsføres. Dette skal gjøres ved hjelp av detaljerte regler som er like for varegrupper og som derfor åpner for direkte sammenlikning av fotavtrykkene f.eks. til sild, oppdrettslaks, svinekjøtt etc. I proposisjonen fra KLD (avsnitt 8.3 s 260) er det nevnt ulike miljøstyringssystemer, og dem er det mange ulike varianter av, som skal sikre «*at verksemda har oversikt over dei mest vesentlege miljøbelastningane og rutinar for kontinuerleg å redusere desse*».

Sjømat Norge koordinerer nå arbeidet for å utvikle beregningsregler for miljømessige fotavtrykk fra «krybbe til grav» for marin fisk (fangstbasert og fra havbruk) sammen med Fiskarlaget, norske sjømatbedrifter og de europeiske sjømat-organisasjonene og i nært samarbeid Europakommisjonen som del av regelverk som antas å kunne tre i kraft i 2023.

Dette regelverket er EØS-relevant og vil derfor inkorporeres i EØS-avtalen og gjøres gjeldende i Norge. Det er KLD som er ansvarlig departement for dette, men Norge har så vidt vites, ikke meldt fra til Kommisjonen at man fra norsk side ønsker å være med i ekspertgruppen som Kommisjonen benytter i støtte for sitt arbeid med utvikling av aktuell politikk og regelverksutvikling. Sjømat Norge mener at utvikling av offentlige regler for gjennomføring av miljøregnskap på standardisert måte og basert på livsløpsanalyse, er et viktig verktøy for å gjøre de riktige prioriteringene for næringsaktørene og for å kunne dokumentere status og fremgang i arbeidet for å sikre en bærekraftig utvikling. Sjømat Norge kan imidlertid ikke påta seg ansvaret for å bidra til Europa-Kommisjonens politikkutvikling på området eller ivareta særlige hensyn som måtte være relevante for andre næringer. Etter vår oppfatning er dette en oppgave for de relevante statlige organer.